

Η ΑΣΤΡΑΔΕΝΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Το ακόλουθο κείμενο είναι απόσπασμα από το μυθιστόρημα «Αστραδενή» της Ευγενίας Φακίνου (Κέδρος, 1982). Κεντρικό στοιχείο της πλοκής είναι η ζωή ενός μικρού κοριτσιού –μαθήτριάς του δημοτικού– που μεταναστεύει από τη Σύμη στην Αθήνα.

Σήμερα στο σχολείο πολύ πικράθηκα. Και την περίμενα πώς και πώς αυτή τη μέρα. Γιατί σήμερα θα μας έδινε διορθωμένες τις εκθέσεις μας. Η δεσποινίς, λοιπόν, αφού μπήκαμε μέσα, μοίρασε ολονών τα τετράδια. Μόνο σε μένα δεν το 'δωσε.

«Έχω», λέει η δεσποινίς, «εδώ τρεις διαφορετικές εκθέσεις που θέλω να τις ακούσει όλη η τάξη. Η μία είναι της Χατζηπέτρου, η άλλη του Σακίνου και η τρίτη της Πετροπούλου».

Πρώτα λοιπόν, η δεσποινίς μας διάβασε του Σακίνου. Αυτός είναι ο αταξιάρης ο Γιώργος, ο ξάδελφος του Κυριακού. Είχε γράψει πέντε σειρές όλες όλες.

Έλεγε: «Σήμερα πήγαμε στο Μουσείο. Είχε μέσα κάτι αρχαία πράγματα. Εμένα μ' αρέσουν τα διαστημόπλοια και οι πύραυλοι. Αλλά ακόμα δεν έχουν φτιάξει μουσείο για πυραύλους. Όταν θα φτιάξουν, θα πηγαίνω με τις ώρες».

«Λοιπόν», του είπε η δεσποινίς, όταν τέλειωσε το διάβασμα, «ως τότε θα μας κάνεις τον έξυπνο; Είναι ελληνικά αυτά; Είναι καν έκθεση αυτή; Πες στη μητέρα σου να 'ρθει που τη θέλω».

Θα σας διαβάσω τώρα την έκθεση της Χατζηπέτρου, μας είπε.

(Τρέμουν τα χέρια μου από την αγωνία... Παγώνουν τα δάχτυλά μου...)

«Είναι η πρώτη φορά που πήγα σε τόσο μεγάλο Μουσείο. Είχε ωραία παλιά πράγματα μέσα. Είχε κολιέ και βραχιόλια που φορούσαν οι αρχαίες κυρίες, είχε και όπλα και μάσκες που φορούσαν οι αρχαίοι πολεμιστές. Αγάλματα και τεράστια βάζα που τα λένε αμφορείς.

Δυο πράγματα θα θυμάμαι σ' όλη μου τη ζωή από το μεγάλο μουσείο της Αθήνας. Το παιδί πάνω στο άλογο και τον Αριστόδικο. Δεν μπορώ να πω, ποιο απ' τα δυο μου έκανε πιο πολύ εντύπωση. Το παιδί πάνω στ' άλογο, νόμιζες ότι θα έδινε μια στ' άλογό του κι αυτό θα σαλτάριζε μακριά απ' τα κάγκελα και τα μουσεία. Κι ότι ελεύθερο θα έτρεχε σ' όλη την Ελλάδα. Θα ανέβαινε βουνά, θα κατέβαινε πεδιάδες, θα πήδαγε ποταμάκια κι όλο θα έτρεχε, χωρίς να σταματήσει ποτέ.

Νομίζω ότι το παιδί και το άλογο είναι οι πιο φυλακισμένοι άνθρωποι που έχω δει στη ζωή μου...

Κι ο πιο αδικημένος ο Αριστόδικος.

Κανένας δεν τον κοιτάει, κανείς δεν του δίνει σημασία. Όλοι τον προσπερνάνε, για να σταθούν πέντε μέτρα πιο κει, στο άγαλμα του Δία ή του Ποσειδώνα. Όλοι βλέπουν το τεράστιο άγαλμα και κανείς, μα κανείς δε βλέπει τον Αριστόδικο. Ούτε κι εγώ ήξερα ότι τον λέγαν έτσι. Μου έκανε όμως εντύπωση που το στήθος και το πρόσωπό του ήτανε όλο γρατζουνιές και χαρακιές. Διάβασα τότε το χαρτάκι που έλεγε, ότι βρέθηκε πριν σαράντα χρόνια στα Μεσόγεια της Αττικής κι ότι οι χαρακιές στο στήθος και στο πρόσωπο είχανε γίνει από το αλέτρι του γεωργού.

Γι' αυτό λέω ότι τον αδικήσαμε. Τον αδικήσαν αυτοί που τον βάλανε δίπλα σ' αυτόν τον υπέροχο Δία. Αλλά τον αδικήσαμε κι εμείς που δεν του ρίξαμε ούτε ένα βλέμμα. Γι' αυτό του αφιερώνω αυτή την έκθεση».

«Είσαι ένα υπερφίαλο πλάσμα, Χατζηπέτρου» είπε η δεσποινίς. «Ποιος σου δίνει, νομίζεις, το δικαίωμα να λυπάσαι ένα έργο τέχνης; Άσε, τις παιδαριώδεις φλυαρίες για το προηγούμενο άγαλμα του παιδιού και του αλόγου... Δεν ξεύρω τι είδους εκθέσεις γράφατε στο νησί σου, αλλά καιρός είναι να μάθεις να γράφεις πραγματικές εκθέσεις».

Βιογραφικό σημείωμα

Η Ευγενία Φακίνου γεννήθηκε το 1945 στην Αλεξάνδρεια. Μεγάλωσε στην Αθήνα και σπούδασε γραφικές τέχνες, κουκλοθέατρο και ξεναγός. Εργάστηκε και σταδιοδρόμησε για μερικά χρόνια ως γραφίστρια, ενώ ασχολήθηκε ιδιαίτερα με την παιδική λογοτεχνία και με το παιδικό θέατρο. Το 1975 δημιούργησε το αντικειμενοθέατρο ή κουκλοθέατρο Ντενεκεδούπολη.

Το 1982 κυκλοφόρησε το πρώτο της μυθιστόρημα, την «Αστραδενή». Τα μυθιστορήματά της έχουν μεταφραστεί και κυκλοφορούν στα γερμανικά, αγγλικά, ρωσικά, ουγγρικά, δανέζικα, γαλλικά, ολλανδικά, ιταλικά και σερβικά. Το 2005 τιμήθηκε με το Βραβείο Αναγνωστών (Εθνικό Κέντρο Βιβλίου – ΣΚΑΙ 100,3) για το μυθιστόρημά της «Η μέθοδος της Ορλεάνης» και το 2008 με το Κρατικό Βραβείο Διηγήματος για τη συλλογή διηγημάτων «Φιλοδοξίες κήπου». Έγραψε κυρίως μυθιστορήματα με τα θέματά της να είναι εμπνευσμένα από την κοινωνική πραγματικότητα και από τα υπάρχοντα προβλήματα.

ΑΣΚΗΣΗ / μονάδες 20

Η έκθεση της Αστραδενής παρουσιάζει με ζωντανό και παραστατικό τρόπο το άγαλμα του «παιδιού πάνω στο άλογο». Με ποιες γλωσσικές επιλογές καταφέρνει η αφηγήτρια να προσδώσει αυτή την αίσθηση στην έκθεσή της;

ΑΣΚΗΣΗ / μονάδες 15

Να ερμηνεύσεις με στοιχεία από το Κείμενο τη στάση της δασκάλας στις εκθέσεις των δύο παιδιών. Ποια συναισθήματα σου προκάλεσε η ανάγνωση του κειμένου και γιατί; Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 100-150 λέξεις.